

РЕШЕНИЕ

№ 5233

гр. София, 04.08.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 42 състав, в публично заседание на 14.04.2022 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Калин Куманов

при участието на секретаря Росица Б Стоева и при участието на прокурора Стоян Димитров, като разгледа дело номер **3507** по описа за **2020** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.203-207 от Административно-процесуалния кодекс (АПК) във вр.с чл.285, ал.1 и чл.284, ал.1 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС).

Постъпила е искова молба, озаглавена "жалба" с допълнително изложение №1 и допълнително изложение №1, подадена с вх.№ 11300/24.04.2020 г. по описа на АССГ, от Б. И. Д., лишен от свобода в Затвора-гр. С., ЕГН: [ЕГН], предявена срещу Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" при Министерство на правосъдието по реда на ЗОДОВ и чл.276 от ЗИНЗС, като се претендира присъждане на обезщетение за претърпени неимуществени вреди в общ размер 16 000 лв., причинени от незаконосъобразни действия и бездействия на администрацията на Затвора-гр. С..

На 20.01.2021 г. ищецът чрез адвокат К. е подал уточняваща молба, с която е уточнен предявеният иск, и е посочено, че вредите са претърпени за времето от 07.02.2020 г. до 24.04.2020 г., и същите се претендират ведно със законната лихва върху тази сума, считано от 07.02.2020 г., както следва:

- 6 000 лв. за периода от 07.02.2020 г. до 27.02.2020 г., когато се е намирал в ЗО "К.";
- 4 000 лв. за периода от 28.02.2020 г. до 19.03.2020 г., когато се е намирал в Затвора-гр.С.;
- 6 000.00 лв. за периода от 20.03.2020 г. до 24.04.2020 г., когато се е намирал в психиатричното крило на болницата към Затвора-гр.С..

Уточнено е, че исковата претенция се основава на следните фактически твърдения:

1. По отношение на престоя му в ЗО "К.": спалните помещения са с недостатъчна площ; помещенията не са хигиенизирани; липсва топла вода; навсякъде има дървеници и хлебарки, има големи мухи; храната е недостатъчна и непитателна; не се къпе, тъй като няма топла вода и достатъчно бани. Леглата са неудобни, а останалите затворници крещат и се карат; има силна музика, която му пречи да спи. При посещение в параклис, библиотека, зъболекар и лекар, посещенията са претрупани. Лишен е от ежедневна разходка;

2. По отношение на престоя му в Затвор – [населено място]: хапане от дървеници; оскъдна храна; липса на вода; липса на хигиена и на достатъчна жилищна площ. Липсва хляб, месо и белтъчен протеин;

3. По отношение на престоя му в психиатричното крило на болницата към Затвора-гр.С.: системно унижение в резултат на хапане от дървеници; лазене от хлебарки; недостатъчно бани и топла вода; липса на хигиена; опасност от токов удар. В заключение ищецът е изложил, че условията, на които е подложен при изтърпяване на наложеното му наказание, надвишават неизбежното ниво на страдания, присъщо за местата за лишаване от свобода и излизат отвъд прага на строгост по чл.3 от ЕКПЧ. В с.з. ищецът се явява лично и с адв.К., като моли Съда да уважи исковата молба по изложените в същата съображения.

Ответникът – ГД дирекция "Изпълнение на наказанията" при МП в едномесечния срок по чл.131 ГПК е депозирал отговор по предявената искова претенция, с който я оспорва като неоснователна и недоказана. Излага становище, че от твърденията в исковата молба не може да се направи извод за наличие на изпълнен фактически състав по чл.1, ал.1 ЗОДОВ, като излага подробни съображения в тази насока. В с.з. ответникът чрез юк.М. моли Съда да отхвърли предявения иск, като неоснователен и недоказан. Не претендира разноски.

С. градска прокуратура чрез прокурор Д. дава заключение за неоснователност и недоказаност на предявения иск и моли същият да бъде оставен без уважение.

Административен съд-София град намира за установено следното от фактическа страна:

По делото не е спорно, че към датата на подаване на исковата молба ищецът изтърпява ефективна присъда от тридесет години лишаване от свобода за извършено престъпление по чл.116, ал.1, т.б от НК. Същият постъпва в Затвора-гр.С. на 05.10.2018 г., като след престоя му в Приемно отделение, е настанен в 6-та група за обвиняеми и подсъдими лица. След влизане в сила на окончателната му присъда е разпределен в ЗО "К.", тъй като е изразил притеснения за живота и здравето си, ако остане да изтърпява наложеното му наказание в Затвора-гр.С.. Същият е бил там за периода от 07.02.2020 г. до 27.02.2020 г. По време на престоя му в ЗО "К.", поведението на ищеца е наблюдавано от ИСДВР и инспектор психолог, като спрямо него са предприемани мерки за овладяване на емоционалното му състояние, респективно изразените проблеми при адаптиране към средата в М.. С цел предотвратяване на евентуален опит за суицид, ищецът е включен в рисков списък на лишените от свобода и изготвен план за интервенции. От експертна оценка за психичното и емоционалното му състояние е видно, че ищецът изпитва висока тревожност, изнервеност, постоянно притеснение за здравословното му състояние, излагайки твърдения пред администрацията на затвора, че е болен, не съумява да поддържа добри отношения със съкилийниците си, и съгласно докладната записка,

адаптацията му в ЗО "К." е силно затруднена. По време на престоя му в ЗО "К.", в 4-та група, ищецът е посещавал четири пъти лекарския кабинет, като му е оказвана медицинска консултация, включително е получавал редовно предписан му лепонекс и клонарекс. Съгласно Докладна записка от 08.03.2021 г. от д-р С. К. – дентален лекар в ЗО "К.", за периода от 07.02.2020 г. до 27.02.2020 г., ищецът не е посещавал стоматологичния кабинет /л.119/.

От представената медицинска документация по делото се установява, че за периода от 20.03.2020 г. до 20.04.2020 г. ищецът е бил настанен на основание чл.60 ЗИНЗС със Заповед № 09/20.03.2020 г. в Отделението за лишени от свобода с висока степен на обществена опасност, страдащи от наркомания, психически разстройства или уязвими лица с оглед тяхната безопасност на територията на СБАЛЛС /отделението се нарича ЦМСИГ – Център за медико-социални интензивни грижи/. Настаняването на ищеца там е продължено със Заповед № 24/19.06.2020 г. и Заповед № 43/18.09.2020 г.

От Докладна записка на д-р Е. А. – лекар ординатор в ЗО "К.", се установява, че ищецът е преведен от Затвора-гр.С. през м.февруари 2020 г., след лечение в психиатрично отделение на СБАЛЛС-гр.Л. за личностово разстройство, причинено от алкохолна болест. За времето на престоя му в ЗО "К." е преглеждан четири пъти. На 10.02.2020 г. е прегледан като нов, изписана му е ежедневна терапия – Л. по една таблетка дневно и К. по половин таблетка дневно, според епикриза и след разговор с д-р Т.. На 13.02.2020 г. ищецът отново се е явил с оплаквания от обща отпадналост и хрема. А.. Чисто везикуларно дишане. Изписани са му: А., К. и Р.. На 20.02.2020 г. отново се е явил с подобни оплаквания. А.. Нормално артериално налягане. Предписани са му: Г. и Спазмалгон. През време на целия краткотраен престой, ищецът основно е настоявал да бъде преместен обратно в Затвора-гр.С., за да осъществява свиждания с болната си майка. Ежедневно се е явявал, за да получава психотични медикаменти. Прегледите са осъществявани при необходимост и са били достатъчно задълбочени по преценка на д-р Е. А. и с оглед оплакванията /л.120/.

От 28.02.2020 г. ищецът е разпределен от ЗО "К." и е настанен на територията на 5-та група при Затвора-гр.С.. Причината е била, че същият не е могъл да се адаптира към условията в ЗО "К." и да поддържа нормални взаимоотношения с останалите лишени от свобода там.

От 20.03.2020 г. ищецът е настанен в обособено отделение в СБАЛЛС за лишени от свобода с висока степен на обществена опасност, страдащи от алкохолизъм, наркомания, лица с психически разстройства или уязвими лица с оглед тяхната безопасност в М., съгласно разпоредбите на чл.60 ЗИНЗС /л.98/. Същият е настанен самостоятелно в болнично помещение №2, въпреки ограничената му комуникация с останалите лишени от свобода, като при него не се наблюдава подобряване на емоционалното му състояние и снижаване на нивото на тревожност. Със Заповед № 24/19.06.2020 г., издадена от Началника на Затвора-гр.С., е продължен престоят на ищеца в "Отделение за лишени от свобода, с висока степен на обществена опасност, страдащи от наркомания, психични разстройства или уязвими лица, с оглед на тяхната безопасност на територията на М.", съгласно чл.60 ЗИНЗС /л.18/. Със Заповед № 45/10.09.2021 г., издадена от ИФ Началник на Затвора-гр.С., е продължен престоят на ищеца в "Отделение за лишени от свобода, с висока степен на обществена опасност, страдащи от наркомания, психични разстройства или уязвими лица, с оглед на тяхната безопасност на територията на М.", съгласно чл.60 ЗИНЗС за срок от три месеца /л.196/. Видно от съдържанието на заповедта, ищецът е настанен там, тъй като с

поведението си застрашава живота и сигурността в М.. Включен е в списък за интервенции и за предотвратяване на евентуален опит за суицид. От Докладна записка на ИСДВР Л. М., съгласувано с инспектор-психолог и НС СДВР – Д. Г. е установено, че е налице деструктивно поведение, отклоняващо се от обичайното за общността в М.. Ищецът е с личностни особености, не поддържа нормални взаимоотношения с останалите лишени от свобода, изпитва висока тревожност. От изготвена експертна оценка е установено, че ищецът показва неустойчивост, не е констатирана положителна промяна, а влошаване на емоционалното му състояние. Не се снижава нивото на тревожност, отчита се наличие на нестабилност. Съществува риск от суицид.

От представена медицинска справка от 24.06.2020 г., изготвена от д-р Т., Директор на МЦ при Затвора-гр.С. се установява, че ищецът е лице, злоупотребявало до влизането му в Затвора-гр.С. с големи количества алкохол. При постъпването си ищецът е дал оплаквания от тревожност, депресия, безсъние. Лекуван е в ПО-СБАЛЛС – Затвор-гр.Л. през 2018 г., по време на престоя му в следствения арест. В условията на Затвора-гр.С. с ищеца са проведени три консултации с психиатър – външен специалист. Предписани са медикаменти, които ищецът приема редовно. Посочва се, че ищецът постоянно дава хаотични оплаквания от почти всички органи и системи. Има ежедневни оплаквания, че му е студено на крайниците, че е с постоянна хрема. Съгласно справката обективното му състояние е афебрилен, без повишена температура. Прегледан е от всички специалисти при СБАЛЛС. Извършвани са му рентгеново изследване на бели дробове – в норма; ехография на коремни органи – в норма; изследване за Х. – отрицателно; кръв и урина – в норма. Консултиран е с невролог и уролог – без данни за заболяване. Проведено е и изследване – стерилна урина – без растеж. В заключение, съгласно медицинската справка се касае за психично болен с тежка алкохолна зависимост и промяна на личността, с изразена хоспитална насоченост и зареденост за изява на непрекъснати, несъществени оплаквания, в добро общо соматично здравословно състояние /л.23/.

От медицинска справка от 17.02.2021 г., изготвена от д-р Т., Директор на МЦ при Затвора-гр.С. се установява, че при постъпването си в затвора на 05.10.2018 г. ищецът е споделил, че злоупотребява с алкохол от години, дава оплаквания от болки в поясната област, давайки анамнестични данни, че страда от бъбречно-каменна болест. От постъпването на ищеца в затвора до 17.02.2021 г. /датата на справката/, спрямо същият са извършвани множество изследвания, консултации със специалисти, по повод на безброй несъществени и хаотични оплаквания от различни органи и системи. Ищецът е настаняван за лечение от момента на постъпването му в затвора, като следствен в Психиатрично отделение на СБАЛЛС от 24.08.2018 г., като е изписан от отделението на 20.09.2018 г. От постъпването му в затвора към датата на справката, ищецът е на постоянна терапия, предписана и коригирана неколккратно от психиатър. Провеждани са му: П. – многократно в норма, урина – в норма, стерилна урина – без развитие на бактерии; ехография на коремни органи – двукратно, без особености; Е. – в норма. Провеждани му е рентгеново изследване на бял дроб – б.о. Извършено е и изследване, по негово настояване – за наличие на Х. инфекция – отрицателен. Извършени са консултации с психиатър – четирикратно, с невролог – д-р В., с ортопед – д-р К., с уролог – д-р М.. Прегледан е от всички медицински специалисти, работещи в СБАЛЛС. Ежеседмично посещава МЦ при Затвора-гр. С., с едни и същи оплаквания – втрисане и обща отпадналост. Обективно – афебрилен, без

данни за остро вирусно заболяване. Предписаната му от психиатър терапия се дава редовно. По настояване на ищеца същият е изведен за консултация с офталмолог на 30.06.2020 г. в Очна клиника - "Пентаграм", като прегледът е извършен от д-р Т. – без данни за очно заболяване, без терапия. Няма бронхит, няма перде на окото. Не страда от инфекциозно заболяване. Дезинсекция се извършва по график от външна фирма на два месеца. Съгласно справката, външни специалисти в затвора не липсват – всеки месец идва невролог, кожен специалист, ортопед, кардиолог, уролог, по-рядко психиатър. Посочва се, че ищецът постоянно търси някаква изява за оплаквания при абсолютно запазено соматично здраве. Не вярва на посочените изследвания, консултации и заключение. В заключение, в справката се посочва, че се касае за психично болно лице, зависимо от алкохол, с хоспитална насоченост, без данни за наличие на соматични заболявания /л.79/.

Установява се от Справка на С. М. – инспектор СДВР на 6-та и 7-ма групи в ЗО "К.", че на 07.02.2020 г., ищецът е настанен в ЗО "К.", където е пребивавал до 27.02.2020 г. За периода от 07.02.2020 г. до 11.02.2020 г. ищецът е пребивавал в Приемна група, а считано от 11.02.2020 г. до 27.02.2020 г. в 4-та група – Корпус. В 4-та група е настанен във второ спално помещение, което е с обем 36.290 кв.м. В това помещение е бил настанен заедно с Д. Ц. Д., В. Р. В., В. Н. Х., изтърпяващи към дата на справката 08.03.2021 г., наказания в ЗО "К.". Посочено е, че спалното помещение разполага с баня обем 2.70 кв.м. Същият е бил настанен там при изрично спазване на изискванията и ограниченията на чл.43, ал.4 ЗИНЗС относно квадратурата.

Представен е актуален график за периода на престоя на ищеца, а именно – График за ползване на топла и студена вода в обозначените групи – Корпус в ЗО "К.". Видно е от съдържанието на същия, че за групи 1-4 е предвидено ползване на топла/студена вода в часовете от 06:00 ч до 07:00 ч, от 12:00 ч до 13:00 ч, от 14:00 ч до 16:00 ч, от 19:00 ч до 21:00 ч; за групи 1-2-3 е предвидено ползване на топла/студена вода в часовете от 07:00 ч до 08:00 ч, от 13:00 ч до 14:00 ч, от 21:00 ч до 22:00 ч; за групи 1-2 е предвидено ползване на топла/студена вода в часовете от 08:00 ч до 10:00 ч, от 17:30 ч до 19:00 ч; за групи 1-3 е предвидено ползване на топла/студена вода в часовете от 10:00 ч до 12:00 ч, от 16:00 ч до 17:30 ч, от 19:00 ч до 21:00 ч; за групи 1-4 е предвидено ползване на топла/студена вода в часовете от 12:00 ч до 13:00 ч, от 14:00 ч до 16:00 ч, от 19:00 ч до 21:00 ч. Относно парното отопление е представен също график: + 5 градуса: от 06:00 ч до 08:00 ч, от 12:00 ч до 14:00 ч, от 20:00 ч до 22:00 ч; -5 до + 5 градуса от 06:00 ч до 09:00 ч, от 12:00 ч до 15:00 ч, от 19:00 ч до 22:00 ч; -5 до + 20 градуса от 06:00 ч до 11:00 ч, от 13:00 ч до 15:00 ч, от 18:00 ч до 22:00 ч; - 20 градуса от 06:00 ч до 12:00 ч и от 16:00 ч до 22:00 ч. При температура, по-ниска от – 15 градуса, парното работи и от 01:00 ч до 03:00 ч /л.88/.

Представени са Протокол № 22-035877/28.01.2020 г. и Протокол № 22-045429/26.03.2020 г. за извършени услуги от фирма "Килъри" за дезинсекция, дератизация и дезакаризация, извършена на територията на ЗО "К.", съгласно сключен договор за услугата /л.88, 91/.

Относно оплакванията му за храна – ищецът не е бил на диетично хранене /л.118/. От Докладна записка от Ж. П. – готвач затворническа кухня в ЗО "К.", лишените от свобода, настанени в затворническото общежитие, получават безплатна храна в готов вид. Прехраната се осъществява на основание седмично меню, съгласно таблици, утвърдени от Министъра на правосъдието, съгласувано с Министъра на здравеопазването и Министъра на финансите. Менюто се изготвя в Затвора-гр.С. на

база Единен сборник рецепти за обществено хранене, по утвърдени таблици за химически и калориен състав на храната. За диетично хранещите се изготвя отделно седмично меню за всеки вид диета от медицински специалисти в СБАЛЛС – [населено място]. Ежемесечно медицинско лице в ЗО "К.", изготвя списък на лишените от свобода, зачислени на диетично хранене. Съгласно докладната, ищецът не е отбелязан в тези списъци, като нуждаещ се от някакъв вид специална диета и поради тази причина е получавал храната, предвидена в основното меню. За всяко хранене, дежурен главен надзирател, а в работни дни и медицинско лице, проверяват количеството и органолептичните свойства на пригответената храна, след което удостоверяват годността и с подпис в нарочно създаден за тази цел журнал. Прехраната на лишените от свобода се приготвя в съответствие с Д. производствени и хигиенни практики /л.121-124/. Представена е и справка за ежедневното меню за хранене на лишените от свобода за период от 03.02.2020 г. до 01.03.2020 г., с посочен вид храна за всеки ден /л.88, 92/.

Представен е График за разпределението на времето на лишените от свобода от ЗО "К.", съгласно който за разпределението в 4-та група лишени от свобода: ставане от сън/тоалет/сутрешна проверка 06:00-06:30 ч; закуска 07:30-08:00 ч; извеждане на работа, чл.80 при необходимост 07:30-16:30 ч; престой на открито 08:00-11:00 ч; престой на открито по чл.80 16:30-18:00 ч; престой на открито – щат 16:30-18:00 ч; спортно-закалителни мероприятия 09:00-11:00 ч; обяд 12:15-13:30 ч; коридорно заключване 06:00-19:30 ч; вечеря 18:30-19:15 ч; вечерна проверка 19:30-20:30 ч; лично време 20:30-22:00 ч. Утвърден е и отделен график за посещение на стоматолог; за изнасяне на боклук и зареждане с дърва от 15:00-16:00 ч; за лавка 14:30-15:15 ч; бръснар – вторник 13:30-16:30 ч; библиотека – четвъртък 16:00-17:00 ч; свиждане за 2 и 4 – неделя; от 01.11. до 01.04, престоят на открито по чл.80 и работещи на щат е до 17:00 ч /л.108/.

Установява се от Справка на Т. Г. – ИСДВР на 5-та група, Затвора-гр.С., че за периода от 28.02.2020 г. до 20.03.2020 г. ищецът е бил настанен в спално помещение №2 с още трима лишени от свобода, двама от които работещи. Капацитетът на спалното помещение е 13,20 кв.м, като за този период ищецът не е местен в други спални помещения на 5-та група. Спалните помещения са оборудвани с необходимите за пребиваване легла, маса, столове, шкафове и мивка. Притокът на естествена светлина и проветряване не е ограничен, тъй като спалните помещения разполагат с два самостоятелни прозореца. Отоплението е на Т. и парова централа; помещенията са електроснабдени. През зимните месеци се поддържа температура от минимум 18 градуса, съгласно изискванията. В санитарните възли е подсигурана постоянно течаща студена и топла вода. Спалните помещения са в приемлив вид и отговарят на санитарно-хигиенните условия, предвид че сградата на затвора е с над сто годишна експлоатация. В справката се посочва, че ежемесечно, администрацията на Затвора-гр.С. осигурява на лишените от свобода съответните препарати за почистване и хигиенизиране на помещенията. Всеки месец на групите се дават сапуни, прах, белина и други препарати за почистване. Същите се раздават от кмета на групата по спални помещения. Има възможност за закупуване на допълнителни почистващи препарати от магазина на затвора. Освен това на основание чл. 88а от ППЗИНЗС, поддържането на хигиената е лично задължение и въпрос на възпитание и навици на всеки един от лишените от свобода. Общите части, като коридора на групата, се почистват от лишените от свобода, които са назначени със заповед за работа.

Във връзка с подобряване на хигиената веднъж месечно се изгупват одеялата и олекотените завивки, а минимум еднократно и ежедневно се хигиенизират спалните помещения с наличните препарати. Ако лицето, пожелае, може да дезинфекцира дрехите и спалните си принадлежности в изпарителя на Затвора – [населено място]. Веднъж в седмицата по график се извършва изпиране на дрехите и спалното бельо на лишените от свобода. Изпирането на одеялата и олекотените завивки се извършва два пъти в годината.

Съгласно сключен договор между ГДИН при МП и [фирма], всеки втори месец, между 20-то и 30-то число, се извършва дезинфекция, дезинсекция и деритизация на територията на целия затвор и общежитията към него. Отделно от това на лишените от свобода се разрешава по

установен ред да получат препарати за третиране срещу вредители /л.86/. В тази връзка са представени протоколи за извършена дезинфекция, дезинсекция и деритизация на територията на целия затвор, Докладна записка вх.№ 3421/23.12.2019 г. до Началника на Затвора-гр.С. с искане да се допусне на лишените от свобода да се предоставя препарат срещу дървеници и други вредители и Заповед № Л-43/27.02.2020 г. на Началника на Затвора-гр.С., с която е определен максимален брой флакони на група – 30 броя на тримесечие, лишените от свобода, желаещи да им бъде донесен препарат срещу дървеници и вредители, да депозират молба пред ИСДВР на съответната група, която да се разгледа от назначена със заповедта комисия /л.99-107/.

Представена е Справка от 23.03.2021 г., изготвена от Т. Г. – ИСДВР на 5-та група, Затвора-гр.С., съгласно която на територията на 5-та група в периода от 28.02.2020 г. до 20.03.2020 г. ищецът е бил настанен в спално помещение №2 с още трима лишени от свобода – Д. А. Х. /освободен/, Н. С. С. /освободен/ и А. Н. Сигнх, двама, от които работещи. Посочен е капацитет на спалното помещение – 13.20 кв.м. Ищецът не е местен в друго спално помещение за посочения период. Ищецът не е бил в едно и също спално помещение с лишения от свобода – В. Т. И.. Последният е бил настанен в 5-то спално помещение заедно с Б. А. И. и К. О. Н. /л.126/.

Представена е Справка, изготвена от младши инспектор В. П. – готвач към Затвора-гр.С., съгласно която прехраната на лишените от свобода се извършва по реда, предвиден в ЗИНЗС, по утвърдени от Министъра на правосъдието, и съгласувани с Министерството на здравеопазването и Министерството на финансите, Таблица №1 за състава на дневната дажба и полагаемите се хранителни продукти за един лишен от свобода – възрастен и Надбавка "А" към Таблица №1 за един лишен от свобода, извършващ труд със средна степен на интензивност /приложения/, определящи калорийния и химически състав на храната. Работи се по Сборник рецепти за заведения за обществено хранене, 2008 г., И. "Техника". Доставка на хранителни продукти се извършва във връзка със сключен Договор № 2577/12.03.2020 г. по възложена обществена поръчка за цялата система на ГДИН и Д. "Чех Г.". Изготвят се седмични менюта на база рецептурник – калкулация от младши инспектор – готвач, съгласуват се и се утвърждават от Директор на Медицински център, Началник сектор ФЛРК и Началник на Затвора. Храната, която се предлага на лишените от свобода се калкулира на база рецепта, която стриктно се спазва. В кухненския блок се приготвя храна за около 1 100 души по меню, трикратно ежедневно, която е еднаква за Затвора-гр.С. и поделенията. Няма възможност да се изпълняват други специфични и по-специални рецепти, поради наличната техника в кухненския блок и за това се придържат към котловата храна. Раздаването на храната на лишените от свобода се осъществява в групите, в присъствието на лишен от свобода, назначен на работа като отговорник по прехраната, хранещ и в присъствието на служител от НОС. В справката е посочено, че при отправен сигнал за нередност във връзка с качеството и количеството на полагащата се храна, лишените от свобода своевременно на момента на раздаване на храната сигнализират на служителя от НОС, който докладва това до Д., респективно това се отразява в книга за доклад и под форма на Докладна записка. Количеството и качеството на храната ежедневно се проверява от медицинско лице и готвач, като резултатите се документират. Менюто на лишените от свобода се актуализира в зависимост от всеки годишен сезон. Паралелно с основното меню се приготвя и диетично такова, съгласувано с директора на СБАЛЛС-гр.С.. По отношение на пресните зеленчуци – същите присъства ежедневно в приготвяне на храната. Плодовете също присъстват в менюто на лишените от свобода, според сезона и според договора, сключен с "Чех Г." – портокали, ябълки, дини, праскови. Месото и месните продукти присъстват ежедневно в менюто на лишените от свобода (свинско, пилешко месо, наденица, кюфтета, кебапчета, кайма, колбаси и риба). Предвидената дневна дажба на хляб е 400 г на човек, без да се включват другите тестени изделия – баници и кифли.

По делото бяха разпитани следните **свидетели**: А. Н. С. по искане на ищеца, и Д. И. А. - по

искане на ответника.

Св.С. заяви в съдебно заседание, че познава ищеца, тъй като и двамата са били в Затвора-гр.С., 5-та група, 2 килия. Не е бил настанен с него в психиатричното отделение. С ищеца е бил за кратко през февруари, март, до три месеца, след това ищецът е преместен. Заявява, че в килията има хлебарки, дървеници, като свидетелят постоянно ги е виждал. Допълва, че ищецът се е оплаквал от това. Знае, че фирма "Килърите" пръска срещу тези вредители, но ефект няма, тъй като пак се появяват. При идване на представители на фирмата за пръскане на хлебарки, лично той ги е допускал в килията независимо от желанието или нежеланието на затворниците в килията. Допълва, че има топла вода през нощта, когато налягането е по-голямо. За килиите в затвора посочва, че дължината е 4 м и ширина 2 м. Не може да каже точен брой на настанени затворници в килия. Относно храната заявява, че винаги е имало отправени оплаквания от затворниците, но няма спомен дали същите са отправяни в писмен вид. Допълва, че храната е била достатъчна. В затвора има забрана за внасяне на храна в килиите, но ищецът е внасял. Свидетелят заявява, че в килиите затворниците поддържат хигиената, но ищецът не е чистил, свидетелят не го е товарил с тази отговорност, тъй като е имал други хора за това. Виждал е ищецът да пише "нещо", но не е запознат със съдържанието му, ищецът постоянно контактува с администрацията, но спрямо него не е взето сериозно и адекватно отношение от служителите в затвора.

Св.А., заяви, че познава ищеца от болничното заведение, където същият е бил настанен в медико-социална среда на пети етаж, където се настаняват проблемните лица. Заявява, че е бил "кмет" на четвърта група в болницата. За спалното помещение, в което е бил настанен ищецът, заявява, че същият е бил сам. В съседство със стаята на ищеца има баня. По искане на ищеца, лично свидетелят му е предоставил чисто нов дюшек и две одеяла. Матраци в затвора не се отпускат, такива се предоставят с предписание на лекар. За тази цел се подготвя молба и се извършва преценка дали конкретното лице има нужда от ортопедичен матрак, като лекарят на болницата му издава документ, за да може лицето да го закупи. Заявява, че дюшекът на ищеца бил мръсен, одеялата миришели и за това били сменени. Получавал е няколко пъти, не веднъж. Допълва, че задържаните сами почистват стаите си, имало е чистач, В. П., но ищецът сам е почиствал стаята си. На този етаж в болничното заведение всички са под специален режим, тъй като нападат и при тях не влиза санитар, там постоянно има проблеми и се чуват силни звуци. На етажа има санитарен възел. Относно полагащата се в болницата храна заявява, че се полага първо, второ и трето. Свидетелят многократно е влизал в спалното помещение на ищеца, тъй като последният постоянно е пишел жалби за това. Допълва, че спалното помещение е в добро състояние, има и електрически контакт. За контакта няма спомен в какво състояние е бил, но ако е установил, че е с открити жици, е бил задължен да докладва веднага на отговорника. Няма спомен да е докладвал за оголени жици. В баните е имало душ-слушалка с маркуч. Няколко пъти при скъсване на слушалката в банята, същата е била заменена с нова. Допълва, че ищецът е пиел хапчета, но няколко пъти е имало оплаквания, че последният си продава хапчетата. Свидетелят не знае на кого ищецът е продал хапчетата си. Спалното помещение, в което е бил настанен ищецът, е с площ 5 крачки напред и 4 крачки настрана. В същото има санитарен възел, мивка и две легла, но ищецът бил сам. Топлата вода не се спира. Свидетелят заявява, че няма спомен да е имало оплаквания за дървеници и мухи. От приемния кабинет спалното бельо се изпраща на изпарител. За дървеници и хлебарки е имало външна фирма, чиито представители са идвали два пъти месечно да пръскат срещу вредители. Свидетелят също всеки ден е пръскал. На етажа, на който бил настанен ищецът, е имало забрана да се влиза без дежурен от ръководството. На лишените от свобода там е била осигурена дневна разходка. При наличие на жалби и молби същите са били предавани незабавно.

По делото се представиха следните **писмени доказателства** от страна на ответника: с молба вх.№ 17995/26.06.2020 г. – справка за доходи на Б. И. Д., Докладна записка от 23.06.2020 г. и медицинска документация /л.17-40/; с отговор по исковата молба вх.№ 7309/02.03.2021 г.

/л.69-108/; с молба вх.№ 8660/12.03.2021 г. – справки, докладни записки от ЗО "К." /л.110-124/; с молба вх.№ 10882/29.03.2021 г. – справка от ИСДВР 5 група, изготвена от Т. Г. /л.125-127/; с молба вх.№ 35544/20.10.2021 г. – дневници за посещения в затвора /л.171-185/; в с.з. от 17.03.2022 г. – Заповед № 45/10.09.2021 г. /л.196/.

При така установената фактическа обстановка Съдът достигна до следните правни изводи:

Исковата молба е процесуално допустима като подадена от лице с правен интерес и съдържаща предписаните законови реквизити.

Според чл.285, ал.1 ЗИНЗС, искът по чл.284, ал.1 от същия закон се разглежда по реда на глава 11 от АПК "Производства за обезщетения", където в чл.205 е регламентирано, че искът за обезщетение се предявява срещу юридическото лице, представлявано от органа, от чийто незаконосъобразен акт, действие или бездействие са причинени вредите, а чл. 203, ал. 2 препраща за неуредените случаи към ЗОДОВ. Ответникът, според правилото на чл. 205 от АПК е юридическото лице, представлявано от органа (в случая от специализираните органи по изпълнение на наказанията), от чиито незаконосъобразен акт, действие или бездействие са причинени вредите.

Исковата претенция е насочена срещу ГДИН, която е надлежен ответник. Ответникът съгласно чл.12, ал.2 ЗИНЗС е юридическо лице към Министъра на правосъдието, и осъществява прякото ръководство и контролът върху дейността на местата за лишаване от свобода, а затворите са нейни териториални служби (чл.12, ал.2 ЗИНЗС). За вредите, причинени от незаконосъобразни актове, действия и/или бездействия на администрацията на затвора и длъжностни лица в системата на тази администрация, следва да отговаря юридическото лице.

Съгласно нормата на чл.284, ал.1 ЗИНЗС държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл.3 от същия закон. Според чл.3, ал.1 ЗИНЗС осъдените и задържаните под стража не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение. Според ал.2 на същата законова разпоредба за нарушение на ал.1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или поражда чувство на страх, незащитеност или малоценност. Тълкуването на цитираните разпоредби налага извода, че е установено задължение за затворническата администрация за осигуряване на благоприятни условия за изтърпяване на наказанието "лишаване от свобода" и мярката "задържане под стража".

Производството по чл.284 и сл. ЗИНЗС е специфично съдебно средство за лишени от свобода и задържани под стража за компенсиране на вреди в резултат на нарушение на забраната за изтезание, нечовешко или унижително отношение от страна на специализираните органи по изпълнение на наказанията, регламентирана изрично в новата редакция на чл.3 ЗИНЗС. Тази забрана произтича пряко и от чл.3 на Конвенцията, която по силата на чл.5, ал.4 от Конституцията е част от вътрешното право и има предимство пред националното законодателство.

За да бъде основателен искът по чл.284, ал.1 ЗИНЗС, следва да са налице кумулативно три предпоставки: действие или бездействие на орган по изпълнение на наказанията в нарушение на чл.3 ЗИНЗС, настъпила в резултат на нарушението неимуществена вреда в правната сфера на ищеца, която се предполага до доказване на противното по силата на въведената с разпоредбата на чл.284, ал.5 ЗИНЗС оборима презумпция и причинно-следствена връзка

между тях.

В конкретния случай ищецът твърди, че поради незаконосъобразни бездействия от страна на служителите на ответника за конкретно посочените в исковата молба периоди по време на престоя му в ЗО "К.", Затвора-гр. С. и в СБАЛЛС, ЦМИЮСИГ-гр.С., да му осигурят нормални условия на пребиваване в затвора, нарушено лично достойнство, неудобства, стрес, унижение като последица от проявите форми на нарушения на чл.3 ЗИНЗС вр. с чл.3 КЗПЧОС - унизителни и нечовешки санитарно-битови условия; наличие на вредители, непредприемане на ефективни мерки за дезинфекция и дезинсекция и непредприемане на необходими действия за подобряване на здравословното му състояние, недостатъчно предоставяне на храна.

Относно отделните бездействия, твърдени за отделните периоди, Съдът намира следното:

I. За периода от 07.02.2020 г. до 27.02.2020 г., когато ищецът е бил ЗО "К.":

1. Пренаселеност на спалните помещения и недостатъчна площ: Съгласно представена по делото Справка от 08.03.2021 г., изготвена от инспектор СДВР С. М., по време на престоя си в затворническото общежитие, ищецът е настанен в 4-та група – Корпус, второ спално помещение с обем 36.290 кв.м, където е бил настанен заедно със седем лишени от свобода лица – Д. Ц. Д., В. Р. В., В. Н. Х.. Спалното помещение, в което е бил настанен ищецът е разполагало с баня с обем 2.70 кв.м /л.111/.

При горните данни следва да се приеме, че действително се касае за недостиг на жилищна площ съобразно стандарта, установен в чл.43, ал.4 ЗИНЗС. Въпреки, че не са ангажирани доказателства ищецът да е имал оплаквания относно площта на помещението, в което е бил настанен, Съдът приема за установено бездействието на служителите на ответника да осигурят на ищеца минималната жилищна площ от 4 кв.м за исковия период, в който ищецът е бил настанен в ЗО "К."

2. Недостатъчно обезпаразитяване/наличие на дървеници, хлебарки, мухи:

Установи се, че въпреки провежданите от администрацията дейности за дезинфекция, дезинсекция и дератизация, същите не са били достатъчно ефективни и ефикасни, независимо от представените протоколи за дезинфекция, дезинсекция и дератизация. Поради това Съдът намира за изпълнено от ответника изискването за хуманно и неунизително отношение, обективизирано в ненадлежно осигуряване изискванията за благоприятни санитарно-битови условия в насока недостатъчно обезпаразитяване.

Ответникът не отрича и не ангажира доказателства, опровергаващи твърдението за наличие на дървеници в спалното помещение, в което е бил настанен ищецът, като представя само е протоколи за дезинсекция.

3. Лоши хигиенни условия, липса на топла вода:

От представените от ответника писмени доказателства се установява, че през исковия период лишените от свобода са имали достъп до топла и студена вода съгласно утвърден график. Съгласно чл.88 ЗИНЗС вр.с чл.176 ППЗИНЗС хигиенизирането на спалните помещения се извършва от лишените от свобода, които са настанени в тях. Ищецът не излага твърдения да е бил лишен от правото да получава почистващи препарати, необходими за поддържане на хигиената. Не са ангажирани доказателства в тази насока от страна на ищеца, с които да обори доказателствата, представени от ответника, поради което исковата претенция в тази част е неоснователна и недоказана.

4. Недостатъчност на предоставената храна в ЗО "К.":

В тази част Съдът също намира исковата претенция за неоснователна и недоказана. Видно е от представените от ответника доказателства, че за лишените от свобода е предвидена безплатна храна, съобразно седмично меню, утвърдено от Министъра на правосъдието и съгласувано с Министъра на здравеопазването и Министъра на финансите. За диетично хранещите е предвидено отделно меню, като тези лица са включени в отделен списък /л.114/. Видно от същия този списък и противно на доводите на ищеца, същият не фигурира там, като лице нуждаещо се от специална диетична храна. Не се представиха категорични

доказателства от страна на ищеца, че същият е имал оплаквания от храната. Доводите му за недостатъчност на порцион храна се опровергаха въз основа на представените от ответника доказателства.

5. Относно оплакванията за посещения библиотека и зъболекар и лишаване от ежедневна разходка, Съдът намира същите за неоснователни и недоказани. Видно от представените доказателства, за периода си в затворническото общежитие ищецът за периода от 07.02.2020 г. до 27.02.2020 г. не е посещавал стоматологичния кабинет /л.119/. През исковия период ищецът е преглеждан четири пъти от лекар – на 10.02.2020 г. е прегледан като новопостъпил в ЗО "К.", изписана му е ежедневна терапия – Л. по една таблетка дневно и К. по половин таблетка дневно, съгласно представена по делото епикриза и след разговор с д-р Т.. Другите прегледи, видно от представената справка и медицинска документация, ищецът е прегледан още на – 13.02.2020 г., с изписани му А., К. и Р.; на 20.02.2020 г., с изписани му А., Витамин "С", Витамин Б комб. и на 27.02.2020 г., с изписани му Г. и Спазмалгон. Ежедневно се е явявал за получаване на психотични медикаменти /л.120, 24-40/

По отношение на доводите за липса на достъп до библиотека и параклис, липса на разходка, същите са неоснователни и недоказани. От страна на ответника се представи график за разпределението на времето на лишени от свобода от ЗО "К." /л.108/. От същия се установява, че е предвиден определен ден и часове за посещение на библиотека/параклис, респективно разходка навън всеки ден в определени часове.

Поради изложеното исковата претенция в тази част следва да бъде частично уважена единствено по отношение на недостиг на жилищна площ и недостатъчно обезпаразитяване/наличие на дървеници, хлебарки, мухи. Като размерът на дължимото обезщетение за претърпените неимуществени вреди следва да бъде определен в съответствие с чл.52 ЗЗД. Спазването на принципа на справедливостта като критерий за определяне паричния еквивалент на моралните вреди изисква размерът на обезщетението да бъде определен от съда с оглед на всички установени по делото факти и обстоятелства, касаещи начина, по който незаконосъобразната административна дейност се е отразила на увреденото лице и при отчитане икономическия стандарт в страната към момента на увреждането. В тази връзка, Съдът намира, че искът в тази част следва да бъде уважен при определяне на обезщетение за претърпени неимуществени вреди в размер на 500 лв., заедно със законната лихва, считано от 07.02.2018 г. до окончателното изплащане на присъденото обезщетение. В останалата част за сумата над 500 лв. до общия размер на претендираните 6 000 лв. искът е неоснователен и недоказан и следва да се отхвърли.

II. За периода от 28.02.2020 г. до 19.03.2020 г., когато ищецът е бил в Затвора-гр.С.:

1. Недостатъчна площ на спалните помещения: Съгласно представени по делото Справки от 17.02.2021 г. и от 23.03.2021 г. от ИСДВР Т. Г., ищецът е настанен в периода от 28.02.2020 г. до 20.03.2020 г. Ищецът е настанен в спално помещение с още трима лишени от свобода – Д. А. Х., Н. С. С. и А. Н. С., двама от които работещи. Обемът на спалното помещение, съгласно двете справки е 13.20 кв.м, като за периода ищецът не е местен в други спални помещения. Посочено е, че спалното помещение е оборудвано с легла, маса, столове, шкафове и мивка. Тези факти се потвърждават и от събраните по делото гласни доказателства, чрез разпит на свидетеля А. Н. Сигнх, а именно големина на килията 4 м и ширина 2 м.

При горните данни следва да се приеме, че действително се касае за недостиг на жилищна площ съобразно стандарта, установен в чл.43, ал.4 ЗИНЗС. Въпреки че ищецът не ангажира доказателства да е имал оплаквания относно площта на помещението, в което е бил настанен, Съдът приема за установено бездействието на служителите на ответника да осигурят на ищеца минималната жилищна площ от 4 кв.м за исковия период.

2. Недостатъчно обезпаразитяване/наличие на дървеници, хлебарки, мухи:

Установи се, че въпреки провежданите от администрацията дейности за дезинфекция, дезинсекция и дератизация, същите не са били достатъчно ефективни и ефикасни, независимо от представените протоколи за дезинфекция, дезинсекция и дератизация. От

събраните по делото доказателства, чрез разпита на свидетеля А. Н. Сигнх се установи, че действително е имало извършени посещения обезпаразитяване, но независимо от това е продължавало да има наличие на дървеници, хлебарки в помещенията. Поради това Съдът намира за неизпълнено от ответника изискването за хуманно и неунизително отношение, обективизирано в ненадлежно осигуряване изискванията за благоприятни санитарно-битови условия в насока недостатъчно обезпаразитяване.

Ответникът не отрича и не ангажира доказателства, опровергаващи твърдението за наличие на дървеници в спалното помещение, в което е бил настанен Б. Д.. Представят се само протоколи за извършени обезпаразитявания, както и заповед, с която се допуска предоставяне на флакони с препарат срещу вредителите /л.99-107/. Тези доказателства не са достатъчни да обосновават извода за положена от ответника дължима грижа за хуманно отношение към лишените от свобода ищци.

3. Липса на хигиенни условия, топла вода:

От представената Справка от 17.02.2021 г. от ИСДВР Т. Г. се установява, че отоплението в затвора е на Т. и парова централа, като помещенията са и електроснабдени. През зимните месеци се поддържа температура от минимум 18 градуса, съгласно изискванията. В санитарните възли е подсигурана постоянно течаща топла и студена вода. Съгласно свидетелските показания, в помещенията е имало топла вода, особено вечер, когато налягането е по-голямо.

Ежемесечно от страна на администрацията на Затвора-гр.С. осигурява на лишените от свобода необходимите препарати за почистване и хигиенизиране на помещенията. Предоставят се сапуни, прах за пране, белина и други препарати за почистване. Тези препарати се раздават от кмета на групата по спални помещения, като е предвидена допълнителна възможност за закупуване на допълнителни почистващи препарати от магазина на затвора. И както се посочи по-горе, спалните помещения се почистват и хигиенизират от лишените от свобода, настанени в тях. За подобряване на хигиената веднъж месечно се изструпват одеяла и олекотени завивки, като минимум еднократно и ежедневно се извършва хигиенизиране на спалните помещения с налични препарати. Предоставена е възможност на лишените от свобода при желание да дезинфекцират дрехите си и спалните си принадлежности в изпарителя на Затвора-гр.С.. По утвърден график, веднъж седмично се извършва изпиране на дрехите и спалното бельо на лишените от свобода, като изпирането на одеялата и олекотените завивки се извършва два пъти в годината. При така установеното, следва извод, че доводите на ищца в тази връзка са неоснователни и недоказани.

4. Недостатъчност на предоставената храна:

От представената Справка от 17.02.2021 г. от млинспектор, готвач в Затвора-гр.С. В. П., се установява, че на лишените от свобода в затвора се осигурява безплатна храна, по реда определен в ЗИНЗС и по утвърдени от Министъра на правосъдието, съгласувани с Министъра на здравеопазването и Министъра на финансите – Таблица №1 за състав на дневна дажба и полагаемите се хранителни продукти на един лишен от свобода – възрастен и Надбавка "А" към Таблица №1 за един лишен от свобода, извършващ труд със средна степен на интензивност, определящи калориен и химичен състав на храната. Доставка за храна се осъществява на основание сключен Договор по възложена обществена поръчка № 2577/12.03.2020 г. за цялата система между ГДИН и Д. "Чех – Г.". На лишените от свобода се предоставя храна, като нейното качество и количество се проверява ежедневно. При наличие на оплаквания, същите се докладват незабавно. На лишените от свобода се предоставят плодове и зеленчуци, месото и месните продукти присъстват ежедневно в менюто на лишените от свобода. Тези факти се установиха и от събраните по делото гласни доказателства чрез разпита на свидетеля Сигнх. Същият заяви, че е имало оплаквания, но няма спомен дали същите са били в писмен вид. Според същия храната е била достатъчна, както и че ищецът противно на забраната е внасял храна в килията си.

Предвид установеното, Съдът намира доводите на ищца за неоснователни и недоказани.

Поради това исковата претенция в тази част следва да бъде частично уважена единствено по отношение на недостиг на жилищна площ и недостатъчно обезпаразитяване/наличие на дървеници, хлебарки, мухи. Като размерът на дължимото обезщетение за претърпените неимуществени вреди следва да бъде определен в съответствие с чл.52 ЗЗД. Спазването на принципа на справедливостта като критерий за определяне паричния еквивалент на моралните вреди изисква размерът на обезщетението да бъде определен от съда с оглед на всички установени по делото факти и обстоятелства, касаещи начина, по който незаконосъобразната административна дейност се е отразила на увреденото лице и при отчитане икономическия стандарт в страната към момента на увреждането. Съдът намира, че искът в тази част следва да бъде уважен при определяне на обезщетение за претърпени неимуществени вреди в размер на 500 лв., заедно със законната лихва, считано от 07.02.2018 г. до окончателното изплащане на присъденото обезщетение. В останалата част за сумата над 500 лв. до общия размер на претендираните 4 000 лв., искът е неоснователен и недоказан и следва да се отхвърли.

III. За периода от 20.03.2020 г. до 24.04.2020 г., когато ищецът е бил в СБАЛЛС, ЦМИЮСИГ към Затвора-гр.С.:

1. Недостатъчно обезпаразитяване/наличие на дървеници, хлебарки, мухи:

Установи се, че въпреки провежданите от администрацията дейности за дезинфекция, дезинсекция и дератизация, същите не са били достатъчно ефективни и ефикасни, независимо от представените протоколи за дезинфекция, дезинсекция и дератизация. От събраните по делото доказателства, чрез разпита на св.А. се установи, че действително е имало извършени посещения обезпаразитяване, но независимо от това е продължавало да има наличие на дървеници, хлебарки в помещенията. Самият той заявява, че допълнително е пръскал. Поради това Съдът намира за неизпълнено от ответника изискването за хуманно и неунизително отношение, обективирано в ненадлежно осигуряване изискванията за благоприятни санитарно-битови условия в насока недостатъчно обезпаразитяване.

Ответникът не отрича и не ангажира доказателства, опровергаващи твърдението за наличие на дървеници в спалното помещение, в което е бил настанен Б. Д..

2. Липса на хигиенни условия, липса на баня, топла вода и опасност от токов удар:

Съгласно представена Докладна записка от 19.02.2021 г., изготвена от Л. М., ищецът е настанен в специализираното психиатрично отделение от 20.03.2020 г. на СБАЛЛС за лишени от свобода с висока степен на обществена опасност, страдащи от наркомания, алкохолизъм, лица с психически разстройства, съгласно чл.60 ЗИНЗС, за което по делото се представиха съответните заповеди за настаняването му, респективно продължаване настаняването. От справката се установява, че ищецът е настанен в самостоятелно болнично помещение №2 с квадратура от 12.40 кв.м, с предвиден капацитет за трима лишени от свобода. По отношение на ищеца съгласно представена медицинска справка – л.79, спрямо същия се провеждат прегледи, той е под специален надзор, предвид, че се касае за психично болно лице, зависимо от алкохол, с хоспитална насоченост, без данни за наличие на соматични заболявания. В справката е посочено, че независимо от лечението на ищеца, няма подобрение на неговото психично състояние, нито снижаване на тревожността.

От справката и от показанията на св.А. се установява, че лишените от свобода на територията на болничното заведение се хранят в столова, но разполагат с възможността да се хранят в болничните си стаи. Представени са утвърдени списъци на меню, съобразено с физическото състояние на лишените от свобода, предвиден е различен вид храна, в зависимост дали лицата страдат от определени заболявания /л.80-81, л.92-95/.

За хигиенните условия, лишените от свобода на основание чл.88 ЗИНЗС вр. чл.176 ППЗИНЗС почистват и хигиенизират спалните помещения, в които са настанени. За хигиената на общите части и общия санитарен възел, съгласно справката и свидетелските показания има назначен чистач от групата, който отговаря за тази дейност. От свидетелските показания се установява още, че ищецът сам е почиствал спалното си помещение. При постъпването му там и по

негово искане, от страна на свидетеля, като кмет на групата, му е осигурен нов дюшек и нови одеяла, като същите са сменяни няколко пъти. Относно твърдения за липса на баня, както от справка, така и от свидетелските показания се установи, че до стаята, в която е настанен ищецът има баня, както и постоянно наличие на топла и студена вода. На лишените от свобода се предоставят препарати и сапун за лична хигиена и грижа, за което от страна на ответника са представени и доказателства – утвърден график за настанените в СБАЛЛС-гр.С. /л.82/. Св.А. заяви, че помещението, в което е бил настанен ищецът, е в добро състояние.

Относно твърденията за токов удар, поради оголени жици, видно от справка и свидетелските показания на Д. А., е че не имало такъв установен случай. Св.А. като кмет на групата, влизащ в помещенията и при установяване на такъв проблем е задължен да докладва незабавно на съответния отговорник. Предвид което Съдът намира твърденията на ищеца в тази част за недоказани.

Поради това исковата претенция в тази част следва да бъде частично уважена единствено по отношение на недостиг на жилищна площ и недостатъчно обезпаразитяване/наличие на дървеници, хлебарки, мухи. Като размерът на дължимото обезщетение за претърпените неимуществени вреди следва да бъде определен в съответствие с чл.52 ЗЗД. Спазването на принципа на справедливостта като критерий за определяне паричния еквивалент на моралните вреди изисква размерът на обезщетението да бъде определен от съда с оглед на всички установени по делото факти и обстоятелства, касаещи начина, по който незаконосъобразната административна дейност се е отразила на увреденото лице и при отчитане икономическия стандарт в страната към момента на увреждането. В тази връзка, Съдът намира, че искът в тази част следва да бъде уважен при определяне на обезщетение за претърпени неимуществени вреди в размер на 200 лв., заедно със законната лихва, считано от 07.02.2018 г. до окончателното изплащане на присъденото обезщетение. В останалата част за сумата над 200 лв. до общия размер на претендираните 6 000 лв., искът е неоснователен и недоказан и следва да се отхвърли.

Исковата претенция следва да бъде уважена като частично основателна и ищецът действително е претърпял неимуществени вреди, вследствие от нарушаване на общата забрана на нечовешко и унизително отношение. Безспорно описаната пренаселеност в килиите и недостатъчното тяхно обезпаразитяване, довело до постоянно наличие на дървеници, причиняват емоционален стрес, безпокойство, чувство на унижение и безизходица – неимуществени вреди, подлежащи на обезщетение. Законодателят приема, че поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието "лишаване от свобода" уронва човешкото достойнство или поражда чувство на страх, незащитеност или малоценност. Пренаселеността, недостатъчната дезинсекция и наличието на дървеници кореспондират на понятието "нечовешко" и "унизително" отношение, като превишават целите на изтърпяване на наказанието. Налице е причинна връзка между бездействието и неимуществените вреди. Според Съда поставянето на ищеца в неблагоприятни условия само по себе си представлява третиране, способно да породи у него емоционално и морално страдание, стрес и безпокойство. При наличие на нарушение на някоя от посочените в чл.3 ЗИНЗС хипотези, настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на противното (чл.284, ал.5 ЗИНЗС).

Размерът на дължимото обезщетение за претърпените неимуществени вреди е определен в съответствие с чл.52 ЗЗД. Спазването на принципа на справедливостта като критерий за определяне паричния еквивалент на моралните вреди, изисква размерът на обезщетението да бъде определен от съда с оглед на всички установени по делото факти и обстоятелства, касаещи начина, по който незаконосъобразната административна дейност се е отразила на увреденото лице и при отчитане икономическия стандарт в страната към момента на увреждането. Следва да се има предвид и Решение на ЕСПЧ от 27.01.2015 г. по делото "Н. и други срещу България", съгласно което паричната компенсация като форма на обезщетение за претърпени неимуществени вреди, не трябва да бъде в неразумен размер в сравнение с

присъжданията за справедливо обезщетение, определени от ЕСПЧ по силата на чл.41 от Конвенцията в подобни случаи, като насока в това отношение могат да служат принципите, изложени от ЕСПЧ в пилотното решение, а именно фундаменталния характер на правото на всяко лице да не бъде подлагано на нечовешко или унижително отношение, от една страна, а от друга времето, през което лишеният от свобода е бил поставен в условия на нечовешко и унижително отношение по смисъла на чл.3 ЕКПЧОС, като най-важния фактор за оценка на претърпените вреди.

В конкретния случай, като се отчетат обстоятелствата, съставляващи проявления на нарушението на чл.3, ал.1 във вр.с ал.2 ЗИНЗС – недостатъчна жилищна площ съобразно стандарта, установен в чл.43, ал.4 ЗИНЗС и лоши битови условия, проявени в наличието на дървеници; период на исковата претенция (времето, през което ищецът е бил поставен в условия, унижаващи човешкото достойнство); предвид характера и невисокия интензитет на породените страдания и негативни преживявания, без конкретно увреждане на здравето (физическо или психическо) от установените нарушения на чл.3, ал.1 вр. ал.2 ЗИНЗС и при прилагането на чл.284, ал.2 ЗИНЗС, Съдът намира, че искът следва да бъде уважен при определяне на обезщетение за претърпени неимуществени вреди в общ размер на 1 200 лв., заедно със законната лихва, считано от датата на предявяване на иска на 24.04.2020 г. до окончателното изплащане на присъденото обезщетение. В останалата част за сумата над 1 200 лв. до общия размер на претендираните 16 000 лв., искът е неоснователен и недоказан и следва да се отхвърли. Неоснователна е и претенцията за присъждане на лихва върху обезщетението, считано от датата на постъпване в мястото за лишаване от свобода до подаване на исковата молба. Съгласно т.4 от Тълкувателно решение № 3 от 22.04.2005 г. на ВКС по гр.дело № 3/2004 г. на ОСГК, вземането за обезщетение за вреди от незаконни действия на администрацията става изискуемо от тяхното преустановяване.

От страна на ищеца не са претендирани разноски, поради което Съдът не дължи произнасяне по тези въпрос. От страна на ответника в производството своевременно е направено искане за присъждане на юрисконсултско възнаграждение, но такова не следва да му бъде присъждано. Това е така, защото в нормата на чл.286, ал.2 ЗИНЗС не е изрично предвидено заплащане на юрисконсултско възнаграждение, а нормите на чл.286, ал.2 и ал.3 ЗИНЗС се явяват специални по отношение на общите разпоредби на чл.78, ал.8 ГПК. Липсата на изрична уредба в ЗИНЗС, която да предвижда отговорност на ищеца за заплащане на юрисконсултско възнаграждение на ответника при пълно или частично отхвърляне на иска/исковете му, не е празнота в правото, която да се запълни по аналогия на закона чрез прилагането на чл.78, ал.3 или чл.78, ал.8 ГПК. Законодателят е разграничил възнаграждението за един адвокат от разноските по производството в чл.143, ал.1 АПК, както и в чл.78, ал.1 ГПК. Стриктното тълкуване на разпоредбата на чл.286, ал.2 и 3 ЗИНЗС води до извода, че законодателят прави разлика между разноски за производството и заплатено възнаграждение за един адвокат, респективно юрисконсултско възнаграждение. Последните, макар и да са разходи по делото, не са разноски по производството. В ЗИНЗС не е предвидено изрично възстановяването на разхода за ползваната от ответника адвокатска услуга по делото или заплащане на юрисконсултско възнаграждение в негова полза (така Определение № 13551 от 11.10.2019 г. на ВАС по адм.дело № 13715/2018 г.).

Така мотивиран и на основание чл.203 и сл. от АПК вр. с чл.285 от ЗИНЗС, Административен съд София – град,

Р Е Ш И:

ОСЪЖДА Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" при Министерството на правосъдието да заплати на Б. И. Д., лишен от свобода в Затвора-гр.С., ЕГН: [ЕГН], обезщетение за неимуществени вреди в размер на 1 200 лв. (хиляда и двеста лева) за периода

от 07.02.2020 г. до 24.04.2020 г., претърпени от бездействието на ответника да му осигури нормални битови условия, изразяващи се в неосигуряване на нормални битови условия – недостатъчна жилищна площ и недостатъчно обезпаразитяване, заедно със законната лихва от датата на подаване на исковата молба до окончателното заплащане на главницата.

ОТХВЪРЛЯ иска на Б. И. Д., лишен от свобода в Затвора-гр.С., ЕГН: [ЕГН], срещу Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" при Министерството на правосъдието, в частта за сумата над 1 200 лв. до 16 000 лв., както и за присъждане на лихва върху претендираната главница за периода от 07.02.2020 г. (датата на постъпване в мястото за лишаване от свобода) до 24.04.2020 г. (датата на подаване на исковата молба).

Решението може да бъде обжалвано с касационна жалба пред тричленен състав на Административен съд-София град в 14-дневен срок от получаване на съобщенията до страните.

СЪДИЯ: